

ODPIS

Sygn. akt VIII U 2774/15

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie : Przewodniczący SSR del. do SO Maciej Nawrocki

Protokolant st. prot. sąd. Magdalena Pelz

po rozpoznaniu w dniu 1 marca 2016 r. w Poznaniu

odwołania **J. J.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

z dnia 15 lipca 2015r., znak: (...)

w sprawie **J. J.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż odwołując y nie pobrał nienależnie świadczenia za okres od 1 marca 2015r. do 31 marca 2015r. i nie jest zobowiązany do jego zwrotu

/-/ Maciej Nawrocki

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 lipca 2015 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., na podstawie art. 138 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.; dalej: ustawa emerytalno-rentowa), zobowiązał J. J. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1do 31 marca 2015 r. w kwocie 1.955,39 zł.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż na konto bankowe J. J., jako opiekuna prawnego H. K. wpłynęła emerytura za marzec 2015 r. Tymczasem H. K. zmarła dnia 11 lutego 2015 r. Informację o tym organ rentowy uzyskał dnia 18 lutego 2015 r. i w związku z tym nie miał już możliwości wstrzymania wypłaty świadczenia. /vide decyzja w aktach ZUS/

Dnia 14 sierpnia 2015 r., w formie i terminie przewidzianym prawem, **J. J.** złożył odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej uchylenie w całości.

Uzasadniając podał, że był opiekunem prawnym swej ubezwłasnowolnionej matki i w związku z tym na jego konto wpływała emerytura należna H. K.. Ostatnia wpłata wpłynęła na jego konto dwa tygodnie po śmierci mamy, tj. dnia 26 lutego 2015 r. Odwołujący sądził, że jest to ostatnie należne świadczenie. /vide: odwołanie – k. 2/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy przytoczył argumentację prawną i faktyczną zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji oraz wniósł o oddalenie odwołania.

Dodatkowo organ rentowy wskazał, iż H. K. zmarła dnia 11 lutego 2015 r. Wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego wpłynął dnia 18 lutego 2015 r. W tej dacie organ rentowy nie miał już możliwości wstrzymania dalszej wypłaty emerytury, ponieważ termin płatności przypadał na pierwszy dzień każdego miesiąca. Organ rentowy zwrócił się do A. Bank o zwrot świadczenia za marzec 2015 r. W piśmie z dnia 29 czerwca 2015 r. Bank wyjaśnił, że właścicielem rachunku na który przekazywano emeryturę H. K. jest J. J.. Wobec powyższego Zakład zobowiązał odwołującego do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za marzec 2015 r. w kwocie 1.955,39 zł. /vide odpowiedź na odwołanie k. 3-4 akt/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

H. K. była uprawniona do emerytury, która przyznano decyzją z dnia 25 sierpnia 1980 r. Ostatnio świadczenie wypłacano na rachunek bankowy J. J. – syna i opiekuna prawnego H. K., która została całkowicie ubezwłasnowolniona. Świadczenie było wypłacane na rachunek w A. Bank do 1 dnia każdego miesiąca.

H. K. zmarła dnia 11 lutego 2015 r. Dnia 18 lutego 2015 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wpłynął wniosek J. J. o wypłatę zasiłku pogrzebowego. Do wniosku dołączono odpis skrócony aktu zgonu.

Dnia 26 lutego 2015 r. została zrealizowana płatność emerytury H. K. za marzec 2015 r. – w tym dniu świadczenie wpłynęło na rachunek bankowy J. J. w A. Bank.

Pismami z dnia 27 lutego 2015 r., 9 kwietnia 2015 r. i 26 maja 2015 r. organ rentowy zwracał się do A. Bank o zwrot kwoty 1.956,39 zł przekazanej na rachunek bankowy tytułem emerytury za marzec 2015 r. dla zmarłej H. K..

Pismem z dnia 29 czerwca 2015 r. A. Bank wyjaśnił, że rachunek bankowy, na który przekazano świadczenie nie należy do zmarłej H. K. lecz do J. J..

Wobec powyższego, decyzją z dnia 15 lipca 2015 r. Zakład zobowiązał J. J. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 do 31 marca 2015 r w kwocie 1.955,39 zł.

bezsporne; nadto dowód: dokumenty znajdujące się w aktach ZUS

Powyższy – całkowicie bezsporny – stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach ZUS oraz pisemnych wyjaśnień organu rentowego i odwołującego.

Sąd uznał za w pełni wiarygodne i przydatne dla potrzeb niniejszego postępowania dokumenty zgromadzone w aktach sprawy oraz w aktach pozwanego organu rentowego. Przedmiotowe dokumenty zostały bowiem sporządzone przez osoby do tego powołane w ramach przysługujących im kompetencji oraz w przewidzianej prawem formie. Ponadto ich treść i forma nie były kwestionowane przez żadną ze stron procesu, a zatem i Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu.

Podstawą dokonanych ustaleń faktycznych Sąd uczynił również znajdujące się w aktach kserokopie dokumentów, albowiem zawarte w nich informacje nie były kwestionowane przez strony postępowania, co pozwoliło na potraktowanie tychże kserokopii jako dowodów pośrednich istnienia dokumentów o treści im odpowiadającej.

Sąd zważył, co następuje:

Kwestią sporną było to, czy organ rentowy może domagać się od odwołującego J. J. zwrotu kwoty 1.955,39 zł jako świadczenia nienależnie pobranego.

Zgodnie z art. 138 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej, osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. W ust. 2 w/w przepisu wskazano, iż za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Zgodnie z art. 138 ust. 3 ustawy emerytalno-rentowej, za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

Na gruncie art. 138 ustawy emerytalno-rentowej konieczne jest rozróżnienie świadczenia nienależnie pobranego od świadczenia nienależnego. Świadczenie nienależnie pobrane jest szczególnym przypadkiem świadczenia nienależnego. Zatem każde świadczenie nienależnie pobrane jest nienależne, jednak nie każde świadczenie nienależne jest świadczeniem nienależnie pobranym. Kwalifikacja świadczenia nienależnego jako świadczenia także nienależnie pobranego zależy od zaistnienia przesłanek z art. 138 ust. 2 pkt 1-2. Zwrotu świadczeń nienależnych, nie będących świadczeniami nienależnie pobranymi, Zakład Ubezpieczeń Społecznych może dochodzić na zasadach ogólnych (vide uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 1984 r., III UZP 20/84).

Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje żadnych podstaw do spekulacji, by odwołujący uzyskał wypłatę świadczenia na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd. Tym samym nie zachodzi okoliczność z art. 138 ust. 2 pkt 2 w/w ustawy. Nie mamy również do czynienia z przesłanką wskazaną w pkt 1, bowiem kwota w wysokości 1.955,39 zł została wypłacona synowi zmarłej H. K., a więc nie osobie uprawnionej do pobierania świadczenia, zaś odwołujący nie został pouczony o braku prawa do pobrania świadczenia.

Wobec tego należało rozważyć, czy organ rentowy może domagać się zwrotu w/w kwoty na podstawie art. 138 ust. 3 ustawy emerytalno-rentowej.

Przepis ten przewiduje dwie przesłanki uznania świadczenia za nienależnie pobrane: (i) fakt wypłacenia świadczenia osobie innej niż wskazana w decyzji ZUS oraz (ii) zaistnienie powyższego stanu rzeczy z przyczyn niezależnych od organu rentowego. W niniejszej sprawie została spełniona tylko pierwsza z w/w przesłanek, natomiast nie jest możliwe uznanie, iż wypłata świadczenia nastąpiła z przyczyn niezależnych od organu rentowego.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika jednoznacznie, że dnia 18 lutego 2015 r. wpłynął wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłej dnia 11 lutego 2015 r. H. K. wraz z odpisem skróconym aktu zgonu i tym samym organ rentowy uzyskał informację o zgonie osoby uprawnionej do świadczenia. Z niekwestionowanego przez organ rentowy twierdzenia odwołującego wyartykułowanego w odwołaniu wynika również, iż przekazanie wypłaty świadczenia nastąpiło dnia 26 lutego 2015 r. na rachunek bankowy odwołującego. Organ rentowy wskazywał także, iż w dacie powzięcia informacji o zgonie uprawnionej H. K. nie było możliwości wstrzymania wypłaty świadczenia, którego termin płatności przypadał na pierwszy dzień miesiąca.

Argumentacja przedstawiona przez organ rentowy jest nieprzekonująca. Obowiązujące w organie rentowym regulacje dotyczące terminów w jakich dokonuje się księgowania, rozliczania i przekazywania świadczeń na indywidualne konta ubezpieczonych mają charakter wewnętrzny. Regulacje te ustala organ rentowy dla swoich potrzeb i mają one na celu usprawnienie funkcjonowania pomiędzy poszczególnymi komórkami. Ewentualne niedoskonałości tych procedur, skutkujące – jak w rozpatrywanej sprawie – wypłatą świadczenia, pomimo posiadania przez organ rentowy wiedzy o zgodnym uprawnionego – nie są więc „przyczyną niezależną” w rozumieniu art. 138 ust. 3 ustawy emerytalno-rentowej.

Wręcz przeciwnie – przyczyna wypłaty świadczenia w opisanych okolicznościach leżała wyłącznie po stronie organu rentowego.

Konkludując, w ocenie Sądu brak podstaw do stwierdzenia, że odwołujący pobrał nienależne świadczenie i w konsekwencji brak podstaw do żądania od odwołującego zwrotu wypłaconego świadczenia w trybie art. 138 ust. 3 ustawy emerytalno-rentowej.

W konsekwencji Sąd na podstawie w/w przepisów i art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że odwołujący nie pobrał nienależnie świadczenia za okres od 1 do 31 marca 2015 r. i nie jest zobowiązany do jego zwrotu.

/-/ Maciej Nawrocki